

פרשת 13 - שנת תשס"ג [אזר]

202

עליונות

ויקרא רבה אילנאן פרשת צו פרשה ז (1)

ועל כל פשעים תכסה אהבה תפלה שנתפלל משה עליו ומה נתפלל משה עליו רבי מנא דישאב ור' יהושע דסיכני בשם ר' לוי מתחלת הספר ועד כאן כתיב ויקרא או וערכו בני אהרן אש ויקרא א/ו וורקו בני אהרן אש ויקרא א/ו ונתנו בני אהרן אמר משה לפני הקדוש ברוך הוא הבור שנואה ומימיה חביבין חלקת כבוד לעצים בשביל בניהן דתנינן תמן כל העצים כשרים למערכה חוץ משל וית ושל גפן ולאהרן אין אתה חולק לו כבוד בשביל בני אמר לו הקדוש ברוך הוא חייך שבשבילך אני מקרבך ולא עוד אלא שאני עושה אותו עיקר ובניו טפלים אש ויקרא/ו (ו צו את אהרן ואת בניו לאמר.

V. 3. But before the Fire of the new day was laid and lit, the ritual of תרומת הדשן — the "lifting up" ordered in this verse — had to be performed. This act of תרומת הדשן does not belong to the preparation of the Altar for the service of the new day just beginning, this is done by the תרומת הדשן prescribed in the next verse. תרומת הדשן is rather to be

considered as the final conclusion of the service of the preceding day. It is an עבודה in itself, and may only be done by a כהן כשר in complete priestly vestments. Just as in V. 8, speaking of the מנחה, it says: והרים ממנו מקומצו, so here the תרומת הדשן is the lifting out of a קומץ of the ashes of the offering-fire. After the priest had clothed himself in the vestments of the Mikdash, he lifted a whole handful of the ashes out of the offering-fire of the day which was then ending, ושמו אצל המזבח, and laid it down "deliberately, to be left completely there and not scattered" — ושמו בנחה — on the east side, next to the ramp of the Altar, (Yoma 23b & 24a; Tamid 63a; Temura 34a). Just as the קומץ of the מנחה

1 serves as אזכרה for the whole, that it may be remembered before God, so may this קומץ of the תרומת הדשן have been laid down as a remembrance of the devotion represented by the sacrifices of the past day to God and to His holy Torah, and indeed, במורה, primarily for the permanent consciousness of the Nation. It would give the idea, as the introduction to

2 the service of the day, that: — To-day brings no new mission, it has only to carry out, ever afresh, the mission that yesterday too was to accomplish. The very last Jewish grandchild stands there, before God, with the same mission of life that his first ancestors bore, and every day adds to all its predecessors in the whole passing of the centuries, his contribution to the solution of the task given to all generations of the House of Israel. The Jewish "To-day" has to take its mission from the hand of its "Yesterday".

3 If, then, תרומת הדשן is related to and has a similar meaning to the קומץ מנחה, that might be the explanation of the wish expressed in Ps. XX,4: מנחותי כל אזכרה לך, "May He take the אזכרה of all your מנחות מלה

4 and the תרומת הדשן (actually literally דשן of your עולה", i.e., May the remembrance of all your acts of allegiance to Him, and your efforts to elevate yourselves up to Him, be constantly in God's mind. If this way of taking the meaning of the depositing of the תרומת הדשן as the reminder of the permanence of that which was dedicated to God on the previous

5 day is not erroneous, then we can also understand the apparent exception of כל שנעשה מצותו אין בו משום מעילה from the general rule that תרומת הדשן to the general rule that מעילה is not applicable to objects that once an object has fulfilled its purpose, all the prohibition of using it for profane purposes ceases. For תרומת הדשן remains קדש even after the prescribed מצוה of depositing it has been carried out, and making any use of these ashes is מעילה (Pesachim 26a, see above Ch. V,15 et seq.)

But in its deeper meaning the purpose of this lifting out of the ashes is not completed with just depositing it. If its meaning is the remembrance of the past for all the future, it has a never ending קדושה.

V. 4. סחתיים, of smaller value than those worn for the תרומה which themselves could be, perhaps should be, older, more worn out, than ordinary daily garments of the priests were allowed to be (Yoma 23b & 12b and מ"מ י' on מ"מ). The תרומת הדשן prescribed here, the clearing of the hearth from all the remains of the preceding day to make it ready for the service of the new day (the parts of offerings which had not been consumed by the Fire were laid at the side of the great pile) is most probably also ar. עבירה, a

2

1

(3)
pc

procedure of the Service of the Offerings (see פ"א ibid). (The fact that it has to be done in priestly garments seems to confirm this too. I.L.). If is to introduce the service of the young new day with reference back to that which had been accomplished on the previous day, הוציא would, on the other hand, contrastingly express the thought, that nevertheless every fresh day brings the whole Jewish mission to be accomplished afresh. Fresh, as if nothing had yet been accomplished, does the beginning of every new day, call us to go to our mission with full new devotion and sacrifice, and nothing that has already been done may lessen the energy with which we go to do our duty. The thought of what has already been accomplished can be the death of that which is still to be accomplished. Woe unto him who, with smug self-complacency thinks he can rest on his laurels, on what he has already achieved, and who does not meet the task of every fresh day with full fresh devotion as if it were the first day of his life's work! הוציא את הדין, every trace of yesterday's sacrifice is to be removed from the hearth on the Altar, so that the service of the new day can be started on completely fresh ground. Under these considerations, the law, that occupation with the achievements of the previous day, הוציא, and indeed הרמא too, should be done in worn-out, less valuable garments, gets its understandable meaning. The past is to be there and not forgotten, but it is to be retired to the background, and is not to invest us with pride before the fresh task to which each new day calls us.

(4) פ"א '3N' ד' (10)

ו. כ) צו את אהרן ואת בניו לאמר. ויק"ר [פ"א א'] ועל כל פשעים תכסה אהבה, תפלה שנחפלה משה עליו וכו' מתחלת הספר עד כאן כתיב וערכו בני אהרן, חרקו בני אהרן, ונתנו בני אהרן, אמר משה לפני הקב"ה הבור שנואה ומימיה חביבין, חלקת כבוד לעצים בשביל הפירות וכו' ולאהרן אן אתה חולק לו כבוד בשביל בניו, א"ל הקב"ה חייך שבשבילך אני מקרבן, ולא עוד אלא שאני עושה אותו עיקר וכניו טפלים, צו את אהרן ואת בניו לאמר. ועי' בספרו של הרב מילר מש"כ בזה. ולפענ"ד נראה לבאר באופן אחר איך נראה מזה יתרונו של אהרן על בניו במה שצוהו על שריפת הקרבנות בלילה, וסדור המערכות של העץ על המזבח ותרומת הדין.

ר"ש'רה הסביר שעבודת תרומת הדין מסמלת למסורה, שמקבל הכהן את האפר של הקרבנות שנקרבו אתמול ושמו אצל המזבח, וזוה מוכיח שעבודת הקרבנות של היום מתחילה מאפרן של הקרבנות מימים שקדמו, וא"א להתחיל מחדש ורק ע"י מסורת האבות יש לשנות היום מה שעשו וקבלו אבותינו מקדם. חמש"כ יזכור כל מנחותיך ועולתך ירשנה סלה. הדין של העולה קיימת לעד, ולפיכך מועליך תמיד באפר של המזבח ולא אמריןן נעשית מצותן.

ועבודת הלילה היא להמשיך את עבודת היום עד יום הבא, וכן סדור המערכות של עץ לשריפת הקרבנות, ולקיום האש על המזבח בשביל הקטרת חלבים והאימורים של הקרבנות שיקרבו היום, מורה על המשך מעבודה של אתמול לעבודת היום. [ביאורי] וזוה היו עבודות אלו פיוס לאהרן שהאמינו הקב"ה על המסורה מאבות לבנים, ועל קיום האש על המזבח שלא חכבה, וזוה הוא עיקר והם טפלים.

יש להעמיס בזה מאמרם כל מקום שנאמר צו אינו אלא זירח מיד ולדורות, שאהרן צריך לצוות ולמסור בע"פ את התורה שקיבל לדורות הבאים. ואמר ר"ש ביותר צריך זירח במקום שיש חסרון כיס, פי' כשרואים הבנים כיצד האבות עושים עובדת ה' באהבה ובחסף לב במקום שאינם מצפים לשכר ולחלק מן הקרבנות, אלא עושים באהבה לש"ש, בזה ישרישו בלכם לעבוד את ה' שלא ע"מ לקבל פרס, זירח מיד ולדורות, מהזירח המידי של האבות יוצא זירח לדורות.

אמנם עצם דברי המדרש צ"ב איפא מצא כאן האמורא פחיתות הכ' לאהרן במש"כ חרקו בני אהרן, וערכו בני אהרן וכו', הא התורך הכ' להשמיענו שאלה הדברים כשרים ככהן הדיוט ואין צריך כוונת ואולי משום דהי' יכול לומר וערכו הכהנים, וחרקו הכהנים, שהיה כולל כלם גם את הכ"ג והכה"ד, ומדהדיגיש בני אהרן משמע דוקא בני אהרן ולא את אביהם, וצ"ע.

(2)

גדרת הנאה מחמץ

"לא תאפה חמץ" (ו. י)

סיפר מרן הרב זצוק"ל, שחכם ששון לוי זצ"ל היה מרבה לשוחח בדברי תורה ענ הרה"ג חכם יעקב מוצפי זצוק"ל אב"ד העדה החרדית הספרדית, ופעמים היו מגיעים לפניו ומציעים את ספקותיהם. פעם אחת, ישב חכם ששון כדרכו אצל חכם יעקב ושאל אותו בעניין איסור הנאה מחמץ בפסח, האם דריכה על חמץ בפסח נקראת הנאה או לא. השאלה דנה בעניין דרך צרה שהיתה מלאה בשקי חמץ מונחים בצדית, כך שאין אפשרות לעבור דרך אותו השביל מבלי לדרוך על השקים, והשאלה שנשאלה: האם נחשב הדבר להנאה מחמץ בפסח?

אמרו, הבה נמתין לחכם מרדכי שיבוא, ונניח בפניו את השאלה. כשהגעתי, מספר הרב, הציעו בפניי את השאלה, נתיישבתי בדעתי, ואמרתי להם: "אבלות".

זאת יש לדעת, שיוצאי עיראק נבהלים מאוד מענייני אבלות. מעשה המובא בספר חסידים (סי' תשכ"ז) מסופר רבות בין יוצאי עיראק, על אחד שנשל משירי העצים שנועדו לארונו של מת, ועשה ממנו כינור. בחלום בא אליו המת, והזהירו שדבר זה עלול לעלות לו בחייו. נבהל האיש ונמנע ליהנות מהכינור, עד ששבב אותו לגמרי.

נבהל חכם ששון ותמה: מה לאבלות ולדיני חמץ בפסח? ראיתי את תמידתו, ביקשתי להביא שולחן ערוך יורה דעה, פתחתי בהלכות איסור הנאה מן המת בדיני אבלות, וקראתי בהלכה, שאמנם אסור לדרוך על קברים, אבל אם אדם הוציא לפקוד את קבר הצדיק ואין גישה לקבר אלא אם ידרוך על קברי כמה מן המתים לית לן בה, כיון שאין בכוננתו לבזותם או ליהנות מהם, ואין בזה איסור (עיין לשו"ע יו"ד סי' שס"ד סע' א' ובנו"כ).

אם כך, אמרתי להם, הרי שגם כשיש איסור הנאה מן הקברים, לא נחשבת הדריכה על הקברים להנאה אם אין דרך אחרת - לפי זה גם בחמץ, למרות שקיים איסור הנאה מן החמץ, הרי שהדריכה לא נחשבת להנאה אם אין דרך אחרת, ומותר; וכך

נפתרה שאלתם.

כל יום יום ענ הטוב שעושה עמו הקב"ה כל שעה, ואמרו ז"ל (דברי ג. טו) כל הנשמה תהלל יה, על כל נשימה ונשימה.

והנה כשרואה אדם נס חוץ מדרך הטבע מוצא את עצמו מחויב להודות לך ולספר גבורותיו, אבל מה שיש לו בטבע דבר הנהוג אינו מחשורר להודות לך, ולכן מי שאינו אומר בכל יום רק הלל המסודר לנו להודות על הנסים שנעשו לאבותינו ואינו מודה רק עליהם, הרי זה מחרף ומגדף, שמראה בזה שאינו מכיר טובת ה' עליו.

וא"כ י"ל דבדולפי האבות שבתו לך, אבל הרי זה היה על הנסים שנעשו להם שלא בטבע, ואין חידוש כ"כ ששבתו והודו לשמו, אך אלל לאה מנינו שנחנה מודה לה' בהולד לה בן, הגם שכן היא בטבע שכמה שיש מולידות כמה בניס, מכל מקום לא תלמה במקרה וטבע, חיה היתה מעלתה ששינתה על דבר טבעית, והבינה שגם זה

אם על תודה יקריבנו וכו' (ו. י). במדרש רבה כאן (ו. י) דאיתא לעמיד לבוא כל הקרבנות בטלין, אבל קרבן תודה אינו בטל. ובפירושו מהר"ו נפר' אמור (ו. י) מנאל, כלל הקרבנות נאים על חטא, וגם העולה על הרקור הלל, ולעמיד לא יחטא, רק הסודה והשלמים יבואו על רוב הטובה, ע"כ.

ויש לבאר דבריו ביתר ביאור על פי מה דאיתא בכתב סופר (פר ויאל) על הפסוק ותאמר הפעם אודה את ה', דאיתא בש"ס ברכות (ה) לא היה אדם שהודה לך

עד שנאחזה לאה, והקשה הכתב סופר וכי האבות לא הודו לך על הנסים שעשה להם, הלא הקריבו קרבנות ושבתו לה'. ומתוך על פי מה דאיתא בשבת (קמ"ג) כל הקורא הלל כלל יום הרי זה מחרף ומגדף, וצריך ביאור למה. ומפרש דבאמת צריך אדם להודות

5

הרי? אריכו

6

6 פ' אה

3

במלך גבור וכו', ואחד אמר כי חוטמו עקום, וכמוצן נתנוהו במאסר ושפוטוהו לחלי'.

אבל קודם התלי' קרא לו המלך ושאלו למה עשה כן ומה היה כוונתו בדבריו, וענה לו, תהילתי גדולה מכל מהללי המלך, כי מה שהלל אותך פלוני במדה הגבורה או החכמה משמע שרק מדה זאת יש לך ולא יותר, אבל אנכי אמרתי שרק חסרון אחד נמצא בך, שחוטמך עקום ולא יותר, אבל כל המעלות נמצאים בך, ויטב צעני המלך, ונשא את משמרתו ציטר שאת.

ובמשך הגר"א דרואין מכאן כי לפעמים יש במציאת להלל ולשבח בדברי גנות וחסרון, דע"י גנות בא לידי שבת, אבל זה שייך רק בצער ודם, אבל להצדיל הקב"ה שהוא שלם בתכלית השלמות בלי חסרון, א"א להללו רק בדברי הלל ומשבחות, וזה מה שאומרים מלך מהולל במשבחות ולא ע"י חסרונות כי אין בו שום חסרון ח"ו, עכ"ד.

עב"פ חזינן דאזל הקב"ה לא שייך דמחוק שבחו בא לידי גנותו דאין שום גנות וחסרון אצלו, ח"ו. וא"ת דפעמים רואין דמדת הדין שלט, ואפשר יבא להרהר אחריו ח"ו, על זה החירוק צדד, דאיחא בצרכות (נד) חייב אדם לנכד על הרעה כשם שמנכד על הטובה, וכן שם (ס:) כל מה דעניד רחמנא לטב עביד, נמצא דבאמת כולו טוב, אלא שאנחנו אין רואין ואין מצינים, אבל צריכים להאמין דהכל לטובה.

וז"ה הביאור בהצרכה הג"ל, הטוב שמך, דכיוו ששמך טוב, דהמציאות היו דהקב"ה כולו טוב ומאמתו לא תמצא רעה, משום הכי לך נאה להודות, ואין צריכים לחשוש דע"י סיפור שבחו שמא בא לספר בגנותו ח"ו, כי אין בו אלא כולו טוב, וכנ"ל.

כיכ ראו לכהן באמת לפסול בקרבן ע"י פיגולו מטעמא דאין אדם אוסר דשאי"ש ומה שפוסל כיוון משום שעושה מטעם בהקרבנה וע"י מטעם אדם אוסר דשאי"ש עש"ה. ולפי"ז דבעלים שאנחנו מקרינים ואין עושים מטעם שפיר אין להם לפסול כלל כיוון דכ"ל של גבור ואי"א אוסר דשאי"ש ואי"ש הא דכ"ל לראש"י דבעלים מפגלן ע"כ לומר דנקי"ג קאמר וס"ל כריכ"ג דממון בעלים כן, ולפי"ז דמנחת סוטה דכ"ל קדש קדשים ג"כ לראש"י אין כוונתו יכולה לפגול ולקיימו.

ו"ל שכן יהיה לעמיד לצוא, וכדכתיב בזכרי' (יד ט) והיה ה' למלך על כל הארץ כיום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד, ועיין צד"ק שם שיראו כולם כי ה' מולך על כל הארץ ומשגיח בתחתונים ועושה בהם כרצונו.

והטבעים הופך לעשות רצון יראיו, ע"כ. כלומר, דיהיה נראה לעין כל שהקב"ה משגיח על כל דבר ועושה הכל ואפילו הטבעים הוא נס.

ואפשר שזה הביאור כמה דאיחא בשולחן ערוך אור"ח (סימן נ"א סעיף ט') דכל הסיירות עמידות לבטל חוץ ממזמור לתודה. דשם כתיב דעו כי ה' אלוקים הוא עשאו ולו אנחנו עמו וכו', והיינו שיתגלה דדברים טובים כמו מה שהקב"ה צראנו היה גם כן נס, וצריכים להודות על זה, ומשום הכי לא יתבטל קרבן תודה.

ובד"י דברי בהענין של הודאה, יש להציא רעיון לפרש מה שאומרים בכל יום בשמ"ע צרכה הטוב שמך ולך נאה להודות, דלכאורה מה הביאור בתיבת "ולך" נאה להודות. וי"ל דבאמת קשה, האריך מודים ומשבחים להקב"ה הא איחא בערכין (עו.) אל יספר אדם בטובתו של סבירו שמחוק כך בא לידי גנותו. (ועיין בתשו' חתם סופר סוף חו"מ בליקוטים סימן נ"ט צענין מזה לספר בשבחו של נדיקים, ומה שפירש בגמ' זאת).

ובאמת החירוק פשוט, על פי מה שפירש הגר"א תיבת מלך מהולל במשבחות בצרכה כרוך שאמר שהקשה דתיבת במשבחות מיותר, דכיון דאמר מלך מהולל דעינין דוודאי במשבחות הוא. ומתוך על פי משל למלך שהיה שלם בכל, אבל מוס אחד נמצא בו שחוטמו היה עקום, וכיום אחד היה נימוסי המלך שכל משמתי יסדרו שבחו לפניו, וכן הוה, זה הללו במלך חכם, וזה

שמעתי מקשים לרי"ה צרי יוסי דס"ל בצנחים (דף מ"ז ע"ה) דבעלים מפגלן אי"כ הכי כל סוטה ביחה יכולה לפגול מנחתה ושוב לא חובדק. ונראה ליישב טפ"ו המבואר בצנחים (דף קי"ד ע"ה) ובכמה דוכתי דקדשים חשיבי דבר שאינו שלו אפילו לגבי בעלים דגם דבעלים אין יכולים לאסרם במקלה ונעבד כ"י מטעמא דאין אדם אוסר דשאי"ש מלבד בקק"ל ואליבא דריכ"ג דאמר ממון בעלים כן ע"ש. ובה מצאנו ברין נדיים (דף ל"ו ט"ה) דגם

(4)

יש דבר, שהפסוק (שמואל א כ, כט) קורא לו "זבח משפחה", וכפשוטו, זה גם ההסבר של הפסוק "רק העם מזבחים בכמות" (מלכים א ג, ב). אלה אינן כמות לעבודה זרה אלא כמות לה, או למה הפסוק מתנגד לתופעה? בעצם, מדובר על אותו עניין בדיוק; ליד ביתו של כל אחד יש פינה, שהיא פינת הקורבנות. אדם יוצא מהבית, רוחץ את הידיים ואומר: 'עו ילדים, מה דעתכם לעשות איזה קורבן קטן היום? נקרא לירידיים, ונעשה שלמים'. זה קורבן לה לכל דבר: שוחטים אותו, מברכים עליו, מזים את הדם, ועושים את כל מה שצריך לעשות בקדושה ובטהרה - אבל ברגע שאדם מקריב את הקורבנות הללו בסמוך, ליד הבית, ברגע שהוא אוכל אותם כמה זמן שהוא רוצה, שחלילה לא תלך שום התיכת בשר לאיבוד - אז הקורבן מאבד את מהותו.

בעירה מתמדת

ההגבלות הללו לא באות סתם כדי להקשות על אנשים; הן מבטאות צד מהותי בקורבנות. הקורבן איננו רק עניין של נתינה, אלא יש בו צד נוסף: "אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה" (ויקרא ו, 1). "זאת תורת העולה, היא העולה על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבוקר, ואש המזבח תוקד בו" (שם שם, ב). האש הזו אוכלת את איברי הקורבנות לאט לאט, במשך כל הלילה כולה, עד שהם נשרפים כליל. נוסף על כך האש הזאת איננה טקס הנעשה בגלוי. להפך: התהליך הזה מתרחש דווקא כשבית המקדש סגור. אמנם חלק מן הקורבנות היו נשרפים ביום, אולם בסופו של דבר, רוב הקורבנות וכל שכן בימים עמוסים - נשרפו בלילה, מזמן עולת התמיד של בין הערביים, "כל הלילה עד הבוקר" - שעות על שעות של עבודה שכולה נעשית בחשאי. סוגרים את כל הדלתות, וכמה כהנים צריכים כל הזמן להעביר את הקורבנות מן הכבש למזבח, ולמעלה במזבח להכניס אותם למערכה הגדולה. עניינה של העבודה הוא, שכל הזמן המזבח בוער. בין בזמנים שעושים מזה טקס גדול כמו בקורבן פסח, ובין בזמנים שאף אחד לא נמצא ואף אחד לא רואה - המזבח צריך להיות בוער.

העניין הזה של "אש התמיד תוקד על המזבח" שייך לתמצית

העניין של הקורבנות; וכשם שהדבר שייך בקורבנות פיזיים כך הוא נכון גם ביחס לקורבנות שאינם פיזיים. אדם נמצא כל הזמן במצב של בעירה. לבעירה הזו אין כביכול אף לה סוף, והיא נמשכת יום אחרי יום, ועוד יותר מזה - לילה אחר לילה. בהלכה (שקלים ד, 27) הדבר נקרא "קין המזבח" (דהיינו: הבאת עולות מכספי הציבור כאשר המזבח בטל): מהות המזבח היא בכך, שכל הזמן תבער בו אש, שכל הזמן יהיה עליו קורבן; וגם אם אין אדם פרטי שמביא קורבן, הרי עם ישראל, כציבור, מביא קורבן, כדי שלעולם המזבח לא יהיה בלי עולה.

בעיות החיים

שני העניינים הללו: בעיית הנותר והפיגול והעניין של אש התמיד, הם בעצם בעיות החיים של יהודי שומר מצוות.

הבעיה הראשונה היא בעיית הפיגול והנותר, לא רק כאשר מותרים ממש מהקורבן, גם כשרק עולה בראש המחשבה: 'כמה היה טוב אם זה לא היה כל כך צפוף ולחוצץ' - זהו בכחיתת פיגול.

לפעמים לאדם שהולך בדרך המצוות, היה טוב אילו לא היה כל כך דחוק. מדוע קשה לאנשים לקום בכוכר ולהתפלל? האם זה כל כך כואב? מה שמפריע לאנשים זה שצריך לעשות את זה תמיד, גם בייבוש שאין לא זמן ולא מצב רוח. וזה גם מה שעושה את ההבדל. ברגע שאתה רוצה לשנות את החוקים ולאכול את הקורבן לשלושת ימים התורה אומרת דבר, שהוא תמוה בחריפות שלו: "לא יחשב לו פיגול יהיה", "הנפש האוכלת עונה תשא" אתה לוקח דבר שהיה קורבן, ועושה ממנו פיקניק אם הוציט לעשות משהו שיהיה קל יותר, נוח יותר, נעים יותר - פיגול יהיה לא רוצה ולא יחשב.

(11) pe

שלמים, לעומת זאת, הם קורבן שאדם נותן בלי בעיה; מהחלק שעולה למזבח לא אכפת לנו בדרך כלל, מהטעם הפשוט שמה שהמזבח אוכל, לי אסור לאכול: החלב והדם שייכים לה'. כאשר אני מביא קורבן שלמים למקדש, בסך הכל יש לי ארוחה טובה. אדם יושב בירושלים, ואוכל לו בשר משוכח, ולא זו בלבד, אלא שהוא גם נהנה מכך שהוא אוכל בשר קודשים; אז מה חסר לו בעולמו? יש לו כל מה שהוא צריך: גם קדושה. גם טהרה וגם אוכל. קורבן כזה הופך להיות כמו חמין של שבת, שמצווה לאכול ויפה להרד במצווה הזו - אדם אוכל, ולא רק שהוא אוכל, אלא הוא גם עושה מצווה גדולה, אז מה עוד חסר לו?

קיצוץ הנוחיות

מהסיבה הזו יש בתוך דיני קורבנות אלמנט נוסף, והוא דיני פיגול ונותר - המקציצים את הזמן לאכילת הקורבן. דיני פיגול ונותר באים, בעצם, על מנת שהקורבן לא יהפוך להיות סוג של משחק, שלא אוכל לעשות מהאכילה הזו פיקניק. כשביל לקצץ בעניין הנוחיות, יש לנו הגבלה של זמנים, ולכן לאכילת קורבן תודה, שאדם עושה במצב רוח טוב, מוקצב זמן קצר במיוחד: רק יום ולילה. כיוון שקרה לאדם נס, והוא רוצה להודות לה, מה הוא עושה? הולך לבית המקדש ומקריב קורבן. אלא שאז הוא צריך לגמור אותו כמה שיותר מהר, מפני שאם לא, הבשר ייפסל בתוך נותר; ולא רק שאסור לו לעשות את זה, אפילו לחשוב על כך אסור לו.

עמוס הנביא בא ואומר: "בואו בית אל ופגעו, הגלגל והרבו לפשוע", מה עשו שם? בבית המקדש היו הגבלות שהטרידו את האנשים, אבל בבית אל או בגלגל אדם יכול לומר לעצמו: 'באתי לחג, אני הולך לבית אל או לגלגל, או נוסע לרן, והמקום הוא מקום יפה. אני מביא קורבן תודה, קורבן שלמים, ואם אני כבר מביא, אז אני מביא בהמה גדולה; הכהן יקח את חלקו, ואני יכול לשבת עם המשפחה, ולכולם יהיה מה לאכול במשך שבוע'.

גדרו של הקורבן הוא לא רק שאין לאכול אותו לשלושה או לארבעה ימים, אלא עצם העבודה, שאסור להעלות על הדעת את המחשבה: 'נו, אני הקרבתי קורבן, האם אני לא יכול לצרף לזה עוד קצת נוחיות? זוהי מחשבת הפיגול, שאיננה חלויה במעשה כמו נותר, אלא כמה שאדם חושב: 'עכשיו אני שוחט את הקורבן, ואני אוכל אותו במשך שבוע, למה לרוץ? רצתי עד כאן, הבאתי את הקורבן, ועכשיו הגיע הזמן להתרווח קצת'. וכך עשו בבית אל, בגלגל ובדן; זה רק הועיל לתירות ולכתי המלוך של המקום. במקום שאנשים יישארו רק שני ימים, הם ישבו שבוע עם הקורבנות. הם אמרו: לשם מה לרוץ? לשם מה ליצור מתח, כשכל הרופאים אומרים שזה לא בריא לגוף? במקום המרוץ הזה, נשנה את התקנה, ואדם יוכל להקריב

קורבן בניחותא. אתה רוצה להיות ירא שמים? תהיה ירא שמים, אבל אתה לא צריך להיות כל הזמן במתח. אפשר לעשות את הקורבנות בצורה יותר נינוחה.

בשורש הדברים, החובה שבהבאת קורבן דורשת גם הסכמה והבנה שיש בכך הקרבה מסוימת. אם כשאדם מקריב קורבן לה' הוא כנסה להתרווח מתוך יראת שמים - מה טוב, אם זה מתוך אהבת ה' - מה טוב, אבל כשהוא גם מורח יפה יפה את הפרוסה - כאן מתחילה הבעיה.

הקורבן עומד על פעילות של הקרבה. שכוללת בתוכה מתח, ברגע שמנסים לשחרר את המתח - הוא נפסיק להיות קורבן כשר. הבעיה הזו נעשה גם הפיגול: הפיגול הוא לא סתם קורבן שאדם חושב עליו כל מיני דברים אחרים; זהו קורבן שאדם רוצה שיהיה לו יותר נוחיות. הקורבן הזה נפגע מניקוד, מפני שניסו להוציא ממנו את הנוחיות של המתח. ניסו להוציא ממנו את המתח - את השרפה, את הנוחיות של האש שכל הזמן בוערת בו.

העמק דבר

העמק דבר
 סעודה זמן - וזמן ס' ולא חמור - של חמשים
 תוכן מיוחד ב"ס בעבודת המזבח ב"ל מוס לב (א) :
 כי בן ציוני - חט"ג שלל נהג לחסר זו עמ'
 דמלוטים בסדר תהיה מ"ז למיזמי עמ"ס - ולפי הפסח
 ס'ס בקבל חסרה להסכן ולגנוי - אכל בה"כ א"י
 ס"ז והרי דברים ק"ו ומה אם מקיים דברי נכד
 חס המקום מקבלו סמקיים דברי המקום על אחת
 כ"כ - משפט דה"כ מסר דלחירות בללו להסכן לא
 היה דבר ס' למה - מלא חביב נכד דמלוטים אלא
 מה הוסיף להסכן ולגנוי מסמכים שביאר - ועל
 ושינה דיומם ויליה אמר כי בן ציוני - משה בוזמן
 נכבדו לשמור מצוות ועבדות בטעם חורה ובה כ"ס
 להוסיף להסכן ולגנוי שיפשו ב"ל לשמור לא שמרת
 ס' בחובו - וכינוי שהוסיף להוסיף לא יהאס דה"כ אם
 לא שמרתו שמור: (ל) ריעש אהרן ובניו את כל

11 | ובלת: (ל) לא תצאו שבעת ימים - סברי לה"כ פרק
 גנת סקנתו קבנותו של מלוות - סברי לה"כ פרק
 לא תצאו כמחול בירח"ל יומה ס"א מנין למירוקין
 א"ל ויהי כיום כלות מה לנקים את המסכן כיום
 סגל סקמוחיו : כי שבעת ימים ימלא את
 ידכם - סדר סקמל מספ ע"ז סנווי - סברי לה"כ
 דומה לכל סהכור נפש כיום שהיני וסמחה ח"מ
 לא תצאו וגו' דלו ס'ס עובדו על סהכנים מס"כ
 בעתה ימים אלו ס'ס סבוכים על מה מס"ה נתן פסח
 דבעתה ימים ימלאו יום שפממנו למוד ולמון יום
 (הרצות מס"ה סהכור לעמוד ולראות מעשה מס'
 כל שבעת ימים: (ל) צוה ה' לעשות לבשר
 עליכם - הוא עוד מסע על סהכרים נבחר כל
 סקממם על בעתה ימים כיום סמכרים עליכם מס"ס
 דלוי לעמוד עליו - וכלמון סהכנה ספנית ס"ד ס"ד
 קרינו ס"ל קרב ומה לו ס'ס סמך ס"ג - וס"ג סביליט
 דחמלל על מה ימים ס'ס רק לחמלל את סהכנים מל"מ
 סעולה סמכמה על ס"ס סעולו כל היום למכור ככל מה
 ונס סמלח ח"טן סמכר על מה סמך דלוי - בוכמים ד' :
 (ל) ופרח אורל סעוד וגו' - סוף לחסר סמ"ג -
 ולדבר סמכר על שיניב בעת סהכר סהכר לטוב
 כל יום מ' ס'ס יוםס וליג - ועלינו ביהעמי
 ס'ס ל' צריך שיסמך יום ללגה וליגה ליום או מיוון
 סמכר יום ללילה דיו - וסמך סמקלל מסע לסיכס
 ו : וסמרתם את משמרת ה' - כנר ביאליט ס'ס
 נרממית כ"ו ס' : דסכונ קרול לישוד חורה סמ"ס
 בעין סממרת נבחר סוף סממרת סקבע סקב"ה
 נעום - וסכר סל דעמס ו : יסמך נחורס לדעס
 ח"ך לטמס עממס : ולא יס'ס סמ"כ סגנת חלמוד

הבעיה השניה היא אש התמיד; אדם לא יכול אמנם לחיות כל
 הזמן בהתלהבות בדרגא עילאה, ולא יכול לשאת מאורעות גדולים
 מעבר לגבול מסוים, אבל לפחות כשהוא מקריב קורבן לה' - הוא
 צריך להישאר ולהישירף על המזבח. זאת פעולה מאוד לא דרמטית;
 ובכל זאת, אדם צריך לזכור שאש התמיד, שיכולה אמנם לבעור
 בשקט ובהסתה, צריכה להמשיך ולבעור כל היום וכל הלילה - "אש
 תמיד תוקד על המזבח, לא תכבה".

12 | כבוד מביא דברי חז"ל שביי לחודש
 לקחו להם כל אחד מהם לפסחו
 וקשר אותו בכרעי מטתו. ויש לעיין מה
 המכוון בזה שקשרו הטלה בכרעי המטה,
 ואמר הגאון בעל הבית יצחק זצ"ל לפרש
 שאומות העולם עובדים עבודה זרה שלהם
 בבית תיפלתם, כל הדת שלהם הוא רק
 בבית תיפלה, אבל הבית הפרטי שלהם,
 וכל הילוך החיים אין לה קשר לדתם
 כלל, ושונה בזה יהודי לחלוטין, כי ביהודי
 נאמר (תהלים ה) רגזו וגו' בלבבכם על
 משכבכם, יהודי והדת הישראלית מחייב
 את האדם בכיתו הפרטי ובחיייו הגשמיים,
 גם שם לעבוד את השי"ת. ולכן בעת
 שהלכו בני ישראל לקבל עליהם עול
 המצוות, בעת שהלכו לקיים משכו ידיכם
 מעבודה זרה וקחו לכם צאן של מצוה,
 הרי קבלת היהדות הוא לקבל הנהגת
 המצוות בחיי היום יום, לקיים רגזו
 בלבבכם על משכבכם, וזו הוא הוראת
 קשר השה בכרעי המטה. שקבלו עליהם
 עול המצוות בתוך ביתם - בכרעי המטה,
 שהכל יתנהגו עפ"י דרכי התורה, האכילה
 השתיה וגם השינה. תכלית היהדות הוא
 לשעבד את עצמו לגמרי להשי"ת, אפילו
 בענינים הגשמיים. זהו הוא מה שנעשה
 בשבת הגדול, יום אשר נלקחו בני ישראל
 להיות עם ה', שקבלו עליהם העבדות
 ככל הבחינות.

13 | עגול אינו מטמא בנגעים (נגעים פ"ה מ"א),
 והקב"ה הבטיח לבני ישראל שיהיו נגעים
 כדי שימצאו המטמוניות בבתיים של
 האמוריים, כמו שדרשו חז"ל על הפסוק
 (ויקרא יז, לה) כי תבאו אל ארץ כנען אשר
 אני נתן לכם לאחזה ונתחתי נגע צרעת
 בבית ארץ אחזתכם, ולכן אמרו לשון
 הרע שלא ימצאו המטמוניות כי הבתים
 הם עגולים, ודפח"ח.

14 | ויש להעמיק הדברים מה הוא הענין שאין
 בית עגול מטמא בנגעים, בודאי אין
 לננו השגה בזה, אבל יש לנו להרגיש
 טעם בזה, כמו ששמעתי מאמ"ו זללה"ה
 כי ענין טעמי המצוות שכתבו הראשונים,
 הוא דוגמת סגי נהור שרוצה לדעת מה
 הוא תפוח, עד כמה שיסבירו לו אנשים
 את טעם התפוח, עדיין לא ידע מה הוא
 עצמיות התפוח, רק יכול לידע הטעם
 שהרגיש האדם בתפוח, וכמ"כ הוא
 בטעמי המצוה, אינם אלא בחינה של
 טעם שהרגישו במצוה אבל אין לו שייכות
 בעצמיות של המצוה, אלא ניתן לאדם
 לזמו ההרגשה שהוא מרגיש במצוה, כל
 זמן שיוודע שאינו אלא לימוד והדרכה.
 וזה מה שאומרים לחכם בליל הסדר אין

מפטירין אחר הפסח אפיקומן, הוא דורש
 לידע טעמי המצוה, שידע נאמנה כי אי
 אפשר לדעת העצמיות של המצוה, כל
 הטועמים אינם אלא בבחינה של טעם
 מצה בפיו, שאינו אלא הרגשה של טעם.
 ואולי יש להרגיש טעם בזה שהבית עגול
 אינו מטמא בנגעים.

בית צריך להיות לה ד' מחיצות, יש ד'
 רוחות שמכל צד מנשב רוח אחרת
 הרוצה לעקור יהדות רח"ל, ונגד רוחו
 של כל אחד צריך להיות חומה ומחיצה
 מיוחדת, ד' פעמים מחיצה כגימטריא
 ברית, שע"י שהאדם מעמיד ד' מחיצות
 יש לו ברית עם הקב"ה, כי אז שורה
 קדושה בבית, כי הקדושה נתהווה ע"י
 ההבדלה של הבית מהרחוב, ע"י שיש
 חומה סביב הבית, בית עגול שאין לו
 מחיצות נגד כל הרוחות, אין לו קדושה
 וממילא אין לו טומאת נגעים, כי טומאת
 נגעים בא רק מזה ששורה שם קדושה
 וכל חסרון מהוה נגע.

7